

LUNDS
UNIVERSITET

Helig femininitet, läkande och systerskapets återkomst

Könskonstruktion och aktörskap i separatistiska, ny-spirituella evenemang

Julia Sälde
Genusvetenskapliga institutionen
GNVK02 – VT 2020
Handledare: Jens Rydström och Irina Schmitt

Abstract

This paper examines five contemporary spiritual festivals, courses and gatherings for women in a Western post-secular context. The purpose of the paper is to contribute to the current feminist debate on alternative spirituality, often referred to as new age, in regard to gender essentialism and agency. Firstly, the analysis explores how the examined discourses construct women as subjects. Secondly, it explores how the events can be understood in terms of agency, empowerment and politics. Complementing a poststructuralist theoretical framework, theories in subjection following Butler and postsecularism are employed to conduct the analysis. The themes the “natural” woman, the sacred feminine, healing, empowerment, sisterhood and transformation are found to be central in relation to gender construction and agency. As a result of the study, women are found to be constructed in close relationship to nature, which in some cases perpetuates cis-normativity. Being a woman is often assumed to be a process of which the subject herself can be the master. Women are constructed within these discourses as capable of transforming both their own lives as well as the society as a whole, which leads the author to the conclusion that these spiritual events for women can be viewed as sites of (sometimes highly political) postsecular agency and subjectivity.

Keywords: new age, sacred femininity, festivals, postsecularism, agency.

Nyckelord: new age, helig femininitet, festivaler, postsekularism, aktörskap.

1. Inledning

1.1 Bakgrund

I många ”sekulära” länder som Sverige sprider sig nya och alternativa former av post-kristen spiritualitet (Houtman & Aupers 2007). Snarare än att religion skulle ha försvunnit på dessa platser, menar forskare att det sker en omlokalisering av det gudomliga från kyrkor till andra ställen. Praktiker från diverse religioner och kulturer tar idag plats inom mainstream-samhället. Yoga, meditation och mindfulness känner de flesta till och även astrologi, kristaller, och tarotkort är allt mer vanligt förekommande. Det talas om en pågående ”spirituell revolution” (Heelas 2002, s. 433) bestående av en vändning från tradition till den personliga upplevelsen av andlighet – från religion till spiritualitet. Det har föreslagits att vi lever i en ”postsekulär” kultur där mer eller mindre religiösa praktiker tolkas och används beroende på individ (Frisk 2012, s. 59). Det heliga eller gudomliga betraktas i dessa strömningar som någonting som går att hitta djupt inuti det egna jaget och som vi är alienerade ifrån på grund av mainstreamsamhällets indoktrinering (Houtman & Aupers 2007, s. 307). Inom dessa spirituella miljöer anordnas festivaler, kurser, samlingar och retreats med målet att hitta tillbaka till det ”autentiska jaget” bortom alla lager av socialisering.

Det är vanligt att dessa evenemang är könsseparatistiska och de använder ofta ett könat språk: även om det ”autentiska jaget” ses som bortom alla identitetsmarkörer presenteras vägen till denna heliga essens paradoxalt nog ofta i könade termer. Evenemang för kvinnor som kretsar kring ”det heliga feminina” inombords är ett exempel. För feminister kan detta tyckas essentialistiskt och biologiskt deterministiskt. Liknande kritik om essentialism har riktats mot ekofeminismen (Moore 2011, s. 28). Frontfiguren Vandana Shiva efterlyser vad hon kallar ”den feminina principen” – en symbol för naturen, livet och kreativt ickevåld (2016, s. 52–53) som för henne är nyckeln till en ekologiskt hållbar framtid där människor lever i respektfull symbios med naturen (2016, s. 39).

Könsessentialism är inte den enda ifrågasatta aspekten med den så kallade new age-rörelsen. Den kritiserar också för kulturella appropriering (Crowley 2011, s. 9), för att främst handla om konsumtion (Crowley 2011, s. 4; Longman 2018, s. 4), och dess tekniker för självförbättring anklagas för att spela i händerna på nyliberalism och kapitalism (Longman 2018, s. 4). En stor

diskussion när de kommer till kvinnors involvering i denna typ av spiritualitet handlar om huruvida det är narcissistiskt och opolitiskt eller om dessa aktiviteter faktiskt kan fylla en funktion för aktörskap för kvinnor (Crowley 2011, s. 346). Ifrågasatta aspekter till trots växer dessa former av spiritualitet i popularitet. Mitt möte med denna typ av spiritualitet har skett parallellt med att jag har läst genusvetenskap. Studierna i genusvetenskap har gjort mig uppmärksam på aspekter i dessa miljöer som verkar svårförenliga med genusvetenskap och feministisk teori. Feministiska tänkare som Alice Walker och bell hooks har lyft vikten av spiritualitet för sitt feministiska arbete (hooks 2000, s. 107; Walker 2006). I denna uppsats skriver jag in mig i det feministiska forskningsfältet av fenomenet som kan benämnas new age för att kritiskt undersöka skärningspunkterna mellan dessa områden och huruvida det går att förena ett new age-spirituellt engagemang med en feministisk analys.

1.2 Syfte och frågeställningar

Alternativa strömningarna av spiritualitet växer i popularitet och kan tolkas som ett uttryck för postsekularitet. Samtidigt som fenomenet kritiserats för könsessentialism och narcissism, är spiritualitet en viktig dimension i livet för många människor och vissa feminister menar att det också är centralt för deras politiska engagemang. Denna uppsats syftar till att bidra till en ökad förståelse av hur könssyn och aktörskap förhandlas i ny-spirituella miljöer. Jag undersöker i denna uppsats fem spirituella evenemang för kvinnor för att se hur de framställer kön och hur deras praktiker och diskurser möjliggör eller förhindrar ett personligt och kollektivt aktörskap. Representerar dessa evenemang den essentialistiska könssyn som new age anklagas för? Vilka effekter får det i såna fall och kan de ändå främja aktörskap för deltagarna? Aktörskap tas upp från olika teoretiska perspektiv, men kan allmänt definieras som individens förmåga att agera självständigt eller utöva makt (Merriam Webster 2020). Två frågor besvaras:

Hur konstrueras kvinnor som subjekt på hemsidor för ny-spirituella evenemang för kvinnor?

Hur möjliggör eller förhindrar evenemangens praktiker och diskurser ett personligt och kollektivt aktörskap?

1.3 Några ord om ordval

Att välja vilket ord att använda för att beskriva evenemangen som jag analyserar i denna uppsats är inte en oproblematisk uppgift. Begreppet ”new age” har redan framkommit som vanligt bland de som skriver om det bredare fenomen som evenemangen är del av. Paul Heelas (1996, s. 9) framhåller att new age-rörelsen skiljer sig från lokaliserade nya religiösa rörelser. Det är långt ifrån en organiserad entitet, utan består istället av bokhandlar, nätverk, center, läger, festivaler, samlingar, företag, relationer, och hittas även i individers egna spirituella sökande (Heelas 1996, s.16). New age kallas alltså ibland för en rörelse, vilket refererar till antagandet att mänskligheten rör sig in i en ny era, snarare än att det handlar om en social rörelse i en samhällsvetenskaplig bemärkelse.

Begreppet ”new age” är klumpigt på svenska. Det används inte heller av festivalerna och kurserna själva. Det har kritiserats för att vara ett utifrånbegrepp som många engagerade i deströmningar som avses inte identifierar sig med på grund av att det kan tolkas negativt (Frisk 2013, s.103; Hammer 2004, s. 12). Jag är medveten om problematiken kring begreppet, men lokaliserar projektet i forskningsfältet av new age eftersom det är det vanligaste begreppet att använda inom akademisk forskning på området.

Jag väljer att främst använda termen ”ny-spiritualitet” i analysen av dessa evenemang. Begreppet ”spiritualitet” används i materialet och är dessutom enligt min erfarenhet vanligt i den typ av miljöer som evenemangen ingår i. Det råder brist på akademisk konsensus kring vad spiritualitet är, men begreppet kan användas för att markera en distinktion mot etablerade religioner (Longman 2018, s. 2). Heelas definierar spiritualitet som en ”experience of the divine as immanent in life” (2002, s. 365). Spiritualitet är alltså upplevelsen av det gudomliga, inte som en yttre entitet, utan som inneboende i allt levande. Det beskrivs också som en privatiserad, individuell form av religion som betonar personligt val och frihet (Fedele & Knibbe 2013, s.16). Jag lägger till ”ny” innan ”spiritualitet” för att markera skillnad från spiritualitet i till exempel kristen bemärkelse. Detta betyder för den delen inte att de spirituella lärorna i ny-spiritualitet är nya, utan kan tvärtom spåras till många västerländska och österländska religioner som till exempel buddhism (Heelas 1996, s. 16).

1.4 Forskningsfältet

I detta avsnitt går jag igenom några tidigare studier och diskussioner om ny-spiritualitet och genus som är relevanta för att besvara uppsatsen forskningsfrågor.

Den kvantitativa samhällsvetenskapliga studien av Annika Zemp och Ulf Liebe undersöker attityder om kön bland ”holistic spiritual men and women” (2019, s. 241). I sin studie bland studenter på ett universitet i Schweiz har de sett en positiv korrelation mellan holistisk spiritualitet och könsessentialism. Forskarna fann att kvinnorna visade högre nivåer av ”självstereotypisering” eftersom de tillskrev sig själva färre ”maskulina” attribut än vad män tillskrev sig ”feminina” attribut (2019, s. 249). De kom fram till att den spirituella vändningen inte nödvändigtvis är i linje med feminism, och att kvalitativ forskning behövs för att bättre förstå kopplingen mellan holistisk spiritualitet och könsessentialism (Zemp & Liebe 2019, s. 250–251).

Just detta var ett av målen i Lena Löwendahls religionssociologiska avhandling (2002). I sin intervjustudie med deltagare i new age kom hon fram till att manligt och kvinnligt sågs som fasta och polariserade kategorier som förknippades med stereotypiska antaganden om män som logiska och rationella och kvinnor som intuitiva och känslamma (2002, s. 301). Löwendahls informanter framhöll att varje individ behöver en balans mellan dessa olika egenskaper för att fungera som hel människa, men tenderade att uppvärdera samhällelig definierad kvinnlighet. Egenskaper associerade till kvinnlighet ansågs viktiga för det andliga sökandet, medan de associerade med manlighet konstruerades som hinder. Flera forskare på området genus och ny-spiritualitet beskriver en könssyn som liknar särartsfeminism (Zemp & Liebe 2019, s. 241; Pike 2004, s. 202; Crowley 2011, s. 165; Löwendahl 2002, s. 301). Till skillnad från Löwendahls intervjustudie om individers synsätt undersöker jag hemsidors konstruktioner av kvinnor och dess tänkbara effekter, samt möjligheter för aktörskap inom diskurserna.

Karlyn Crowley är en US-amerikansk feministisk forskare. I boken ”Feminism’s New Age: Gender, Appropriation, and the Afterlife of Essentialism” (2011) beskriver hon hur spirituella diskurser om kvinnor ofta visar en könsessentialistisk position där kvinnor ser sig som mer spirituella, mer intuitiva och närmare jorden och jordens cykler, och tror sig kunna rädda världen, som blivit förstörd av män (Crowley 2011, s. 164). Hon anser att dessa stereotyper

förminskar de mer frigörande aspekterna av new age (2011, s. 25). Min uppsats ämnar bidra till den kvalitativa forskningen på området genom att ytterligare undersöka en eventuell koppling mellan könsessentialism och ny-spiritualitet.

I sin bok undersöker Crowley hur kön och "ras" är tätt sammanbundna. Hon adresserar den kritik för fetischism av "ras" och kulturell appropriering som riktats mot new age (2011, s. 165). Hon menar att new age vilar på suspekta logiker och fantasier om "ras" (2011, s. 18, 21). Samtidigt skriver hon att new age-spiritualitet kan främja aktörskap och "empowerment" för kvinnor (2011, s. 21–25). Kvinnor har en särskild makt och auktoritet inom dessa strömningar på grund av att de till stor del är ledare. Dess praktiker kan vara "a vehicle for identity formation and spiritual power; that is, they are a strengthening, not a weakening, agent". Crowley argumenterar för att det som vid första anblick verkar essentialistiskt har andra möjligheter genom att kvinnor använder uppfattningar om kvinnors överlägsenhet för att stärka sig själva (2011, s. 164–167). Hon observerar att new age-kvinnor gör många anspråk som liknar feminismens – de vill ha "community" och "empowerment". Crowley möter den feministisk kritiken om att new age skulle vara opolitisk genom att föreslå att "women in New Age culture are often "differently political" rather than apolitical" (2011, s. 152).

Sarah Pike är en annan US-amerikansk forskare av samtida religion som har skrivit boken "New Age and Neopagan Religions in America" (2004). Hon beskriver den transformation på flera nivåer som är ett centralt tema inom rörelserna: "[...] many of them try to live in ways that they believe will benefit society as well as enrich their own lives" (2004, s.160), men också att "the sense that individual transformation has to happen before society can change prevent some from making activist commitments" (2004, s. 157). Utifrån denna diskussion om fenomenet new age och politik undersöker jag vidare hur ny-spirituella miljöer, ofta anklagade för individualism, kan förstås i relation till politiskt och kollektivt aktörskap.

Pike skriver att transformation av kroppen, sexualitet och könsroller ses som en förutsättning för samhällstransformation, samt att sexuella minoriteter ofta blir mer välkomnade i dessa miljöer än i andra religiösa rum (2004, s.116). New age och nypaganistiska grupper innehåller enligt Pike en mängd olika uppfattningar om betydelsen av kön – kvinnor firas till exempel ibland för att vara "naturligt" omvårdande mödrar, medan andra inte kopplar omvårdnad till kvinnor (2004, s. 130). Kön och sexualitet behandlas som platser för helande och personlig och

social transformation (2004, s. 115) och utforskandet av kön och sexualitet sker ofta i könssegregerade rum: "In men-only and women-only spaces, New Agers and Neopagans say they feel free to explore aspects of femininity and masculinity shaped by biology and culture" (2004, s. 136). Min uppsats tar avstamp i denna studie för att undersöka hur evenemangen representerar kön och sexualitet. En kontext där separatistiskt utforskande av kön och sexualitet sker är samtida kvinnocirklar, vilket är det nästa studie har undersökt.

Den belgiska genusvetaren Chia Longman har gjort en kvalitativ studie av kvinnocirklar i Belgien, Holland och Tyskland i texten "Reclaiming Sisterhood, Spirituality, and Wellbeing" (2018). Med teoretisk utgångspunkt i postsekulär feminism hävdar hon att kvinnocirklar erbjuder ett rum som många kvinnor saknar i det sekulära, liberala samhället; ett rum där de kan "re/connect' with each other, their bodies, their inner selves, and sometimes the sacred" (2018, s.1). Longman betonar att cirkarna inte nödvändigtvis är spirituella eller religiösa och använder därför termen "subjective wellbeing culture" (2018, s. 2). Aktörskap odlas enligt henne i dessa cirklar ur en omvärdering av femininitet genom en utforskande och experimenterande process i relation till kön och identitet (2018, s. 10). Hon försvarar cirkarna mot kritik om könsessentialism: "Female embodiment and femininity serve as a politics of location, as a starting point from which to question, experience, and explore in a more creative sense rather than a counterculture based on a fixed sense of identity and gender essentialism" (2018, s. 13).

Longman föreslår att återupplivandet av systerskapet och "the rise of the feminine" inom kvinnocirklar och kvinnors spiritualitet har potential bortom personlig "empowerment" (2018, s. 3). Författaren anser att kvinnocirklar är platser för solidaritet och att konceptet systerskap fångar en känsla av kollektivt aktörskap och community (2018, s. 11). Solidariteten mellan kvinnor anses vara källan till kvinnors enskilda "empowerment". Longman hävdar att kvinnocirklar är ett exempel på kvinnors post-sekulära aktörskap och subjektivitet, samt en form av växande feministiskt politiskt medvetande (2018, s. 1,14). I likhet med hennes studie undersöker jag separatistiska evenemang för kvinnor i relation till aktörskap. Jag har som henne en postsekulär teoretisk blick på mitt empiriska material, men benämner till skillnad från hennes alla undersökta evenemang som ny-spirituella.

Jag situerar uppsatsen i dessa genusvetenskapliga diskussioner om fenomenet som jag i denna uppsats väljer kalla ny-spiritualitet. Det har framkommit att miljön kritiserats för misstänksamt

essentialistiska uppfattningar om kön. Samtidigt hävdar flera studier att denna spirituella miljö kan ha politisk potential, vara ”empowering” och skapa aktörskap för kvinnor inom ramen för en postsekulär kultur. Denna uppsats undersöker ett antal samtida festivaler, kurser och samlingar för att kritiskt analysera hur deras ny-spirituella diskurser och praktiker konstruerar kvinnor som subjekt samt hur de rent konkret kan vara ”empowering” för de som inkluderas. Det saknas forskning på hur det som kan verka essentialistiskt och bakåtgående i ny-spirituella miljöer förhåller sig till den frigörelse som de säger sig kunna hjälpa kvinnor att skapa. Jag bidrar till den feministiska forskningen på fältet genom att undersöka vilka konstruktioner av kvinnor som produceras i fem ny-spirituella evenemangs praktiker och diskurser, samt hur dessa hänger ihop med personligt och kollektivt aktörskap.

1.5 Teori

I detta avsnitt presenteras de teoretiska perspektiv som används i uppsatsen för att besvara frågeställningarna. Valet av diskursanalys som metod har teoretiska implikationer eftersom diskursanalys här är en poststrukturalistisk teoretisk metod. Analysen kommer därför att ha poststrukturalismen som ett övergripande teoretisk ramverket. Dessutom används även teori om subjektivering och postsekulär teori. I slutet av kapitlet förs en diskussion om användningen av kategorin ’kvinnor’.

1.5.1 Diskursteori

Diskursanalys är baserad på några centrala teoretiska begrepp och epistemologiska synsätt som jag nu ska klargöra. Jag utgår från två olika metodböcker: *Undertaking Discourse Analysis for Social Research* (Dunn & Neumann 2016) och *Diskursanalys i praktiken* (Börjesson & Palmblad 2007). Jag förstår, utifrån Dunn och Neumanns definition (2016, s. 125), *diskurser* som ”systems of meaning-production that fixes meaning, however temporarily, and enables actors to make sense of the world and to act within it”. Det handlar alltså om produktionen av betydelse, någonting som alltid är kontextberoende. Att tala om diskurser är försöka förstå den kontext som skapar en viss betydelse. Denna ingång till diskursanalys är poststrukturalistisk och inspirerad av Michel Foucault. En poststrukturalistisk världssyn skiljer inte mellan det diskursiva och icke-diskursiva (Dunn & Neumann 2016, s. 17). Det finns ingen objektiv

hållpunkt eller utkiksplats utanför diskurserna, som Börjesson & Palmblad (2007, s. 11) uttrycker det. Enligt perspektivet går det inte att studera verkligheten i sig, utan bara sätt att förstå, uppfatta och förklara fenomen – alltså diskurser (Börjesson & Palmblad 2007, s. 9).

Språk är centralt för diskursteori. Teorin ser nämligen språk som en social praktik som konstruerar betydelse (2016, s. 43). Språk hänger ihop med representationer, som är det som gör att aktörer kan förstå ett specifikt fenomen och agera utifrån det (2016, s. 60). Representationer konstruerar inuti diskurserna sanningsregimer, vilket är det som anses vara kunskap (2016, s. 47). Det sker på så sätt en kunskapsproduktion i diskurserna. Dessa har effekter i form av att möjliggöra och hindra praktiker och handlingar (2016, s. 51). Diskurser som kunskapsskapande har därför implikationer för makt, som till exempel makten att få någonting att verka naturligt (2016, s. 54). Diskurser skapar alltså ett ramverk för vad som kan sägas och göras, vilka handlingar som är möjliga (2016, s. 47).

Då en av uppsatsens frågeställningar handlar om *aktörskap* är det relevant att nämna den poststrukturalistiska synen på detta koncept. Uppfattningen i diskursanalys är att människor guidas att bete sig på vissa sätt genom deras diskursivt producerade förståelser av världen och deras egna plats i den (2016, s. 58). Diskursanalysens förmåga att undersöka aktörskap på en individuell nivå kan anses vara begränsad eftersom den förklarar individers handlingar och val som effekter av diskurser snarare än förklaringar på individnivå. Diskursanalysen syn på aktörskap är i detta sammanhang dock givande för att undersöka hur evenemangens diskurser kan tänkas ha effekter på potentiella deltagare. Vilka valmöjligheter och handlingar skapar diskursen och vilka sätt att vara stängs ute? Denna förståelse av aktörskap kompletteras av en mer individbaserad syn i det postsekulära perspektivet.

Exakt hur jag utför diskursanalysen redogörs för i metodkapitlet. Detta avsnitt har dock visat de grundstenar metoden vilar på. Med detta diskursteoretiska ramverk kan jag behandla evenemangens självrepresentationer som del av en idémiljö bestående av diskurser som konstruerar särskilda betydelser som har verkliga effekter. Detta innebär att jag undersöker hur evenemangens representationer fixerar betydelse genom språket, vilket gör diskursanalys till en lämplig metod för att undersöka subjektsskonstruktioner. Denna uppsats kommer inte säga någonting om en objektiv sanning bakom representationerna, utan endast vilka betydelser som diskurserna i evenemangen producerar och vilka effekter de får.

1.5.2 Subjektivering

Eftersom en av uppsatsens frågeställningar gäller kvinnor som *subjekt* är det relevant att definiera detta begrepp. Den US-amerikanska teoretikern Judith Butler förklarar att subjekt inte är helt synonymt med individ eller person, utan är en kritisk kategori som ska förstås som en ”linguistic category, a placeholder, a structure in formation” (1997, s. 10). Det är alltså en plats i språket som individen ockuperar. Individen går endast att förstå till den grad som den först har etablerats i språket – subjektet är därför den språkliga möjligheten för individen att bli begriplig. Subjektet är i ständig tillblivelse genom processen som Butler (1997, s. 13) kallar subjektivering, som går ut på att subjektet skapas genom att underordnas makt. Det är en regleringsprincip enligt vilken subjekt formas eller produceras. Tillblivelsen är en komplicerad och obekväm process av repetition och risk. Butler (1997, s. 15–17) beskriver den komplicerade relationen mellan subjektivering, subjekt och aktörskap. Det finns en ambiguitet i relationen mellan makten som formar subjektet och subjektets egna makt – alltså dess aktörskap. Subjektet får nämligen sitt aktörskap från makten som skapar det, och är därför varken helt självbestämmande eller heller helt bestämd av yttre makt.

Genom denna teori kan jag se det kvinnliga subjektet som en lingvistisk kategori och formar struktur som kvinnor blir begripliga i relation till. Jag utgår från begreppet subjektivering för att förstå den tillblivande process av underordning och förhandling som formar det kvinnliga subjektet. Med denna förståelse kan jag dessutom undersöka hur diskurserna också möjliggör det kvinnliga subjektets aktörskap på olika sätt.

Den heterosexuella matrisen är ett annat relevant teoretiskt begrepp myntat av Butler (2007, s. 235–236). Det är en modell som benämner hur kön, könsuttryck och sexualitet tillsammans upprätthåller en heteronormativ, binär och könad värld som det ”naturliga”. De svenska transforskarna Iwo Nord, Signe Bremer och Erika Alm förklarar den heterosexuella matrisen som ett begrepp som ”pekar ut en vidsträckt strukturell sorteringsmekanism som inordnar kroppar (både mänskliga och mer än mänskliga) i endast två sorter – feminina kvinnor och maskulina män – som på grund av naturaliserande antaganden om biologiska skillnader antas komplettera och begära varandra” (2016, s. 5).

Denna modell är användbar i uppsatsen för att identifiera hur det könade subjektet kvinna konstrueras i diskurserna genom representationer som innehåller särskilda betydelser av kön

och sexualitet. Nord, Bremer och Alm skriver att cis-normativitet är en effekt av detta system. Kroppen, sexualitet och naturlighet är centrala teman inom diskursen, vilket motiverar en kort diskussion av begreppet cisnormativitet. Likt heteronormativitet, benämner cisnormativitet det förgivettagna och ”exponerar de privilegier som de vars kön uppfattas som naturliga, genuina och stabila har” (Nord, Bremer & Alm 2016, s. 4). Begreppet drar uppmärksamhet till subjektiveringsprocesserna som antar att människors identitet och uttryckssätt passar in i en av två binära köns kategorier baserade på det biologiska kön som vid födseln tillskrivs dem, kvinna eller man. Vissa subjektpositioner erkänns därför automatiskt medan de som uppfattas som avvikande i kön och sexualitet anses obegripliga och sanktioneras (2016, s. 5).

1.5.3 Postsekulär teori

Det ”postsekulära” kan förstås som betecknande av ett särskilt ögonblick i social teori (Bracke 2008, s. 64), där debatten om relationen mellan religion och den allmänna, sekulära sfären har fått nytt liv (Braidotti 2008, s. 5). Det postsekulära kan också förstås som en viss position, varifrån det går att se och uppskatta människor som är ”empowered with religious meaning and religiously legitimated agency” (Utriainen 2011, s. 420). Inom feministisk forskning talas det om en ”postsekulär vändning” (Longman 2018 s. 3) som indikerar ett intresse inom feministisk teori för att undersöka aktörskap och subjektivitet i ”icke-sekulära” kvinnors liv. Ett huvudargument i postsekularismen är att modernitet är möjligt utan sekularism (Bracke 2008 s. 59–62). Frågan om aktörskap är också central i debatterna om samtida religiositet och det sekulära. Från 1900-talet framåt har studier av kvinnor i religiösa rörelser allt mer fokuserat på aktörskap.

Den italienska genusvetaren Rosi Braidotti (2008, s. 2–3) argumenterar för att aktörskap, eller politisk subjektivitet, inte behöver stå i opposition till religion. Hon menar att detta är en utmaning för europeisk feminism vars kamp för kvinnors rättigheter historiskt har producerat en ofta ateistisk position. Den finska genusvetaren Terhi Utriainen påpekar att nutida former av religion ofta förbryllar feministiska forskare på grund av att ”religious agents are sometimes quite different from secular feminist emancipated agents in their choices about what to do with their bodies and how to construct embodied moral lives, agencies and destinies” (2011, s. 429). För Braidotti (2008, s. 16) består aktörskap av många mikro-politiska praktiker av daglig aktivism och interventioner i världen vi lever i, för både det egna jaget och för framtida generationer. Braidotti beskriver subjektivitet som en ”process ontology of auto-poiesis or self-

styling which involves complex and continuous negotiations with dominant norms and values, and hence also multiple forms of accountability” (2008, s. 2) och definierar specifik postsekulär subjektivitet som:” the ethics of becoming: the quest for new creative alternatives and sustainable futures” (2008, s. 19).

I relation till Butlers syn på aktörskap som oundvikligen villkorat och beroende av makten som skapar subjektet, betonar den postsekulära feminismen snarare det religiösa subjektets egna makt i sin tillblivelse. Det postsekulära perspektivet bidrar med en förståelse av det verkliga men ofta ”annorlunda” aktörskapet hos religiösa kvinnor. Butler och postsekularismen ser subjektet som ständigt återskapat genom en komplex och obekväm subjektivering. Jag ser ingen motsägelse i dessa två syner på aktörskap och subjektet, utan stöder mig på båda.

Även om postsekulär teori främst är inriktad på analys av institutionaliserade religioner, anser jag i linje med Longman att en postsekulär feministisk analys av ny-spirituella praktiker och evenemang kan belysa viktiga element i relation till aktörskap. Postsekularismen kan öppna för en syn på evenemangen som en plats för ett ”annorlunda” aktörskap än det som det sekulära subjektet utövar.

1.5.4 Diskussion om kategorin ’kvinnor’

Kategorin ’kvinna’ har problematiserats inom feministiska diskussioner för att vara essentialistisk och homogeniserande, samtidigt som den av andra försvaras som absolut nödvändig för feminismen (Gunnarsson 2011, s. 24). I en diskussion av ’gender’ som analyskategori skriver Joan W. Scott att kategorin är användbar i den mån fokus ligger på konstruktionen av skillnad i sig, istället för att fokusera på hur roller tilldelas kvinnor och män som förutsatta kategorier (2010, s. 10). Scott menar att kön fortsätter vara en användbar kritisk analyskategori när det är en öppen fråga om hur betydelse av könade kroppar etableras och hur dessa betydelser används och förändras (2010, s. 13). Kön är i denna uppsats en användbar analyskategori för att undersöka hur betydelse konstrueras i evenemangens diskurser.

Jag tycker att det är logiskt att använda det begrepp som diskursen själv använder, men har stundvis kanske en annan förståelse av kategorin ’kvinnor’ än materialet jag analyserar. Jag ser kvinnor som en instabil kategori (Scott 2010, s. 11) vars innebörd förändras beroende på den

sociala, kulturella och historiska kontexten (Connell 2009, s. 14). Jag ser alltså kön som konstruktioner utan inneboende könad essens (Rydström & Tjeder 2009, s. 14). Begreppen kön och genus har ibland använts för att benämna det biologiska respektive det sociala, men Butler ifrågasätter att endast genus är socialt konstruerat och att kön skulle vara någonting naturligt (2007, s. 57). Synen på kön som något ”naturligt” är också konstruerad. I denna uppsats väljer jag att främst använda begreppet kön, då jag i sammanhanget tycker att det är mer lättbegripligt än det från engelskan (”gender”) översatta ordet genus. Jag använder dock begreppet kön på premisserna att det är socialt och kulturellt konstruerat, precis som genus.

Trots evenemangen tycks rikta sig till ”alla” kvinnor så är jag uppmärksam på att dessa evenemang i verkligheten faktiskt riktar sig till en ganska liten grupp kvinnor. Endast priset för att delta gör att evenemangen inte är tillgängliga till vem som helst. Tidigare studier av fältet har visat att det främst är vita, medelålders kvinnor i sekulära delar av USA och Europa som engagerar sig i denna typ av spirituella aktiviteter (se ex. Crowley 2011).

1.6 Material

Jag har valt att arbeta med medialt material i form av ett antal olika hemsidor för ny-spirituella evenemang som marknadsför sig till kvinnor och som fokuserar på femininitet.

1.6.1 Urval av material

Ett av evenemangen kände jag till sedan innan då jag hade varit på en yogafestival på samma kursgård där festivalen äger rum. Denna första kvinnofestival inspirerade uppsatsens inriktning på ny-spiritituella separatistiska rum för kvinnor. För att hitta liknande evenemang gjorde jag en enkel Google-sökning på ”women’s spiritual festival” och ”women’s spiritual retreat”. De inledande sökningarna gav ett mycket stort antal träffar, vilket gjorde att jag var tvungen att utveckla specifika kriterier som gjorde det lättare att sälla.

Det första kriteriet var att evenemangens målgrupp uttryckligen var kvinnor. Det andra kriteriet var att evenemangen skulle visa tecken på ny-spiritualitet. Eftersom jag är bekant med diskursen har jag kunnat identifiera språk och praktiker som jag associerar med denna. Det kan

till exempel vara ord som "sacred", "healing", "awakening" samt praktiker som yoga, meditation, bön, ceremonier och ritualer. Här föll en del evenemang bort som var för kvinnor, men som saknade de ovannämnda markörerna på ny-spiritualitet och som snarare hade personlig utveckling som syfte utan någon spirituellt dimension. Det tredje kriteriet var att evenemangen skulle lägga vikt vid femininitet. Här föll ytterligare exempel bort som var för kvinnor och uppfyllde mitt krav på ny-spiritualitet men som inte centrerade femininitet. Det var just betoningen på det feminina som något heligt som var det som intresserade mig analytiskt med den första festivalen. När det talas om femininitet avslöjas nämligen specifika betydelser av "kvinnor" i sammanhanget.

När jag applicerade kriterierna krympte urvalet betydligt. Detta ledde mig till ett mindre antal evenemang som jag ansåg uppfylla kriterierna, varibland jag sorterade bort de som var för lika varandra. Till slut återstod fem stycken evenemang kan alla anses ha en ny-spirituell grund och bjuder in kvinnor till att utforska sin femininitet och systraskap för olika typer av transformation. De har dessutom viss variation i fråga om innehåll. Jag hittade ett fåtal till som passade kriterierna, men som jag valde bort eftersom de inte tillförde något nytt.

Hemsidorna består av både text, bilder och vissa fall videoklipp, men på grund av min textbaserade analysmetod bestämde jag mig för att bara analysera texterna. De består främst av information om evenemangen skriven av arrangörerna, men vissa har också vittnesmål från tidigare deltagare och presentationer av ledare och specifika workshops. När urvalet av hemsidorna var gjort sparade jag texter från hemsidorna på min dator för att skapa ett stabilt arbetsmaterial som jag lätt skulle kunna markera och sortera bland. Jag sparade inte all text från hemsidorna utan endast det som jag ansåg på något sätt kunde vara relevant för mitt syfte – till exempel sållade jag bort en del praktisk information om evenemangen. Vissa evenemang har betydligt mer information än andra (en har till exempel en text om varje workshop) vilket gjorde att jag sållade bort mycket text som inte var relevant för mina frågeställningar.

1.6.2 Presentation av evenemangen

Sacred Womb - Women's Festival är en festival som hålls för 15:e året på kursgården Ängsbacka i Värmland, Sverige.

Whole Woman är en nätbaserad 9-veckors kurs som hölls för första gången under 2019. Den innehåller live gruppsamtal med de andra deltagarna och den amerikanska organisatören.

Spirit Weavers Gathering är en fem-dagars årlig samling i varierande naturområden i USA. Samlingen har existerat sedan 2012 och består av två sessioner direkt efter varandra.

Woman Fest är en festival som befinner sig i England och planerar att hålla sin tredje festival år 2020.

Activated Woman är en online-kurs som erbjuds av en ryskfödd kvinna boende i Ibiza och Bali som föreläser om sexualitet baserat på de österländska traditionerna Tantra och Taoism.

1.6.3 Diskussion om plats

Jag har valt att inte begränsa mig till den svenska kontexten. Tidigare forskning lyfter att människor inom ny-spiritueella miljöer inte sällan reser långväga för att delta i olika evenemang och att det handlar om ett transnationellt fenomen (Longman 2018, s. 14). I vår globaliserade värld är detta en typ av fenomen som har internationell karaktär och ofta riktar sig inte bara till nationella medborgare. Tidigare forskning visar att ny-spirituell kultur attraherar många kvinnor från Europa och USA (se till exempel Crowley 2011 och Longman 2018). Eftersom alla evenemangen hålls på engelska är de endast tillgängliga för personer från engelsktalande länder och länder med höga nivåer av engelska som andraspråk, som till exempel nordiska länder och Nederländerna. Evenemangen innehåller trots sin geografiska spridning (USA, Sverige, England och på internet) formuleringar, värderingar och praktiker som är mycket lika varandra. Det faktum att dessa evenemang på så olika platser i världen uttrycker liknande idéer om människan, kvinnor och samhället gör det värt att undersöka i relation till varandra. Någon större analys om kopplingen mellan eventens innehåll och dess nationella kontext kommer jag alltså inte göra.

1.7 Metod

I teorikapitlet förklarades de teoretiska förhållningssätten som diskursanalys som metod vilar på. I detta avsnitt vidareutvecklar jag först vad diskursanalys som metod är och varför det passar uppsatsens syfte. Sedan beskriver jag uppsatsens analysmetod och till sist förs en kort diskussion om min roll som forskare samt några etiska överväganden.

1.7.1 Diskursanalys

Jag utgår alltså från den diskursanalys som presenteras av Dunn & Neumann (2016). Enligt dem innebär *diskursanalys* ”an examination of how and why things appear the way they do, and how certain actions become possible” (2016, s. 4). Det är ett försök att förstå hur saker och ting får vissa betydelser inom en viss kontext och får verkliga konsekvenser.

Att använda denna metod är att empiriskt försöka förstå exakt hur språket konstruerar betydelse och kunskap som sedan accepteras och ageras på (2016, s. 45, 48). Diskursanalytikern avnaturaliserar kunskap genom att kritiskt undersöka kunskapsproduktionen och dessutom se till vilken alternativ kunskap som är möjlig.

Varför passar då diskursanalys mitt syfte? Utifrån fem specifika evenemang undersöker jag hur kvinnor konstrueras som subjekt och hur evenemangen kan förstås i relation till aktörskap. I förhållande till den första delen av syftet, undersöker jag språket som används för att komma åt de representationer som skapar betydelser av kön, femininitet och kvinnor som subjekt. Genom att ha en konstruktivistisk förståelse av kön avnaturaliseras eventuellt essentialistiska diskurser. Vilka kvinnor är det som kan känna sig hemma i diskursens konstruktioner? Vilka sanningar produceras om kvinnors kroppar och sexualitet? I förhållande till den andra frågeställningen undersöker jag hur materialets representationer kan tänkas påverka det kvinnliga subjektets aktörskap genom vad representationerna säger om kvinnor.

1.7.2 Analysmetod

En diskursanalys kräver en närläsning av texter med en särskild uppmärksamhet på språket som används (Dunn & Neumann 2016, s. 110). Jag använder Dunn och Neumanns specifika textuella mekanismer som verktyg för analysen. Det handlar om mekanismer som ofta är naturaliserade och internaliserade. Min uppgift som diskursanalytiker är att avnaturalisera och göra dem synliga.

Presuppositioner (presupposition) är den bakgrundskunskap som tas för givet. Diskurser konstruerar därigenom en särskild typ av värld där vissa saker antas vara sanna. Detta verktyg använder jag för att identifiera vilka ”naturliga faktum”, till exempel om kvinnor, som okritiskt presenteras. Som komplement till detta verktyg letar jag också efter så kallade *narrativ* för att se hur diskursen producerar verkligheten genom berättelser (Robertson 2013, s. 220). Nästa verktyg, *predikativ* (predication) är de verb, adverb och adjektiv som fästs vid substantiven (Dunn & Neumann 2016, s. 111). Syftet är att avslöja hur vissa betydelser eller förmågor etableras, och därmed möjliggör för aktörer att förstå och agera på vissa sätt. Ett exempel är ”Dörren är vit” och ”Det är en bra idé”. Detta verktyg hjälper mig att förstå hur kvinnor konstrueras som subjekt genom att genom språket kopplas till vissa kvaliteter. *Subjektpositionering* (subject positioning) är den diskursiva processen varigenom subjekt och objekt länkas till varandra (2016, s. 112). Subjekt definieras genom denna relativa relation, ofta baserad på opposition och likhet, som konstrueras mellan det och andra subjekt (2016, s. 113). *Metaforisk analys* (metaphorical analysis) är det sista verktyget. Det går ut på att exponera hur fenomen representeras på ett visst sätt genom att diskuteras i termer som relaterar till ett annat fenomen (2016, s. 115).

Rent praktiskt har jag arbetat med dessa fem verktyg var för sig tillsammans med evenemangen och noterat vilka diskurser relevanta för frågeställningarna som de hjälpt mig identifiera. I detta steg letade jag även efter intressanta element med tanke på postsekulär feminism och subjektivering. Utifrån sorteringen med metodverktygen applicerade jag sedan vidare de teoretiska utgångspunkterna för att tolka diskurserna som verktygen hjälpt mig hitta. Resultatet av dessa steg presenteras i analyskapitlet under ett antal empirinära teman, vilket leder till en slutdiskussion där frågeställningarna besvaras.

1.7.3 Forskarrollen

Dunn och Neumann skriver om betydelsen av kulturell kompetens i relationen till forskningsfältet (2016, s. 84). Ju mer generell kunskap, desto lättare är det att göra specifik forskning, säger de. Jag har inte deltagit i några av evenemangen som jag ska analysera, men mitt intresse för ämnet kommer från att jag har erfarenheter från liknande spirituella evenemang. Att jag är bekant med denna typ av diskurser ser jag som en fördel för studien. Detta gör att jag har en förståelse för den syn på världen, samhället och människan som ofta förekommer inom ny-spirituella miljöer. Det faktum att jag är intresserad och har respekt för denna typ av evenemang tror jag är en viktig förutsättning för att göra en bra och rättvis analys. Dunn och Neumann säger att forskaren inte får bli ”hemmablind” utan att det behövs en viss distans för att kunna avnaturalisera diskurser (2016, s. 85). Jag anser mig inte ha några problem att behålla en avnaturaliserande distans eftersom jag har en kristen uppväxt och först mött denna typ av ny-spirituella diskurser de senaste åren. Att jag är intresserad av spiritualitet och tycker att det är viktigt gör främst att jag har en önskan att i denna uppsats porträttera fenomenet på ett så multidimensionellt sätt som möjligt.

1.7.4 Etiska överväganden

I all forskning som på något sätt berör människor är det viktigt att överväga etik. Jag följer i denna uppsats Vetenskapsrådets rekommendationer om god forskningssed (2017). Evenemangens hemsidor är tillgängliga för allmänheten på internet som reklam eller inbjudningar. Min forskning riskerar inte att personer utsätts för lidande eller får sin integritet kränkt. Denna uppsats innebär ingen direkt kontakt med individer och inhämtar inga personuppgifter. För att respektera den personliga integriteten i så hög grad som möjligt nämner jag i uppsatsen heller inga namn som förekommer på hemsidorna. Utöver individer kan forskningsresultat också ha konsekvenser för grupper. Spirituella övertygelser och praktiker vara känsliga ämnen och det är därför viktigt att vara medveten om vilka diskurser som blir reproducerade i min studie. Jag avser att ha en respektfull och seriös hållning i relation till ny-spiritualitet, samt en ifrågasättande och destabiliserande ingångsvinkel till naturaliserande uppfattningar om kön och sexualitet. Uppsatsen gör alltså en kritisk och samtidigt respektfull undersökning av dessa ny-spirituella fenomen.

2. Analys

2.1 Hur konstrueras kvinnor som subjekt?

2.1.1 Kvinnan och naturen

Konstruktionen av kvinnor fylls med olika betydelser i de olika evenemangen. Det varierar för det första vem som får och kan delta. Sacred Womb skriver:

Is this festival for me? Answer this simple question, am I a woman? If your answer is yes, our answer is YES! (Sacred Womb 2020a).

I citatet framställs kön som något okomplicerat – det är en ”lätt” fråga. På en workshop till Spirit Weaver-samlingen står det att den är till för vem som helst som identifierar sig på det feminina spektrumet och/eller som icke-binär. På samlingen i stort gäller följande:

Participation is open to all female identifying women, womxn, wombyn¹, trans and cis (Spirit Weavers Gathering 2020a).

Här representeras kön som något långt mindre uppenbart och de inkluderar en rad olika könsidentiteter utöver ”women”. Den har dessutom en mer intersektionell prägel med workshops som bjuder in till samtal om att vara en bra allierad och innebörden av kulturell appropriering. Activated Woman, Whole Woman och Woman Fest talar alla om kvinnor utan att utveckla vad de menar. Medan kategorin kvinna i de två sista fortsätter vara odefinierad, så kan endast personer med vagina delta i Activated Woman eftersom den till stor del ut på att använda yoniägg. Det är speciella stenar som används för att träna musklerna i vaginan och kommer från en asiatisk tradition (Love Stone 2020). I flera av evenemangen lyfts också livmodern som en helig symbol för kvinnlighet. En workshop på Spirit Weavers-samlingen skriver om livmodern som ”henne” och uppmanar till att lära sig att ”lyssna” på den:

¹ Wombyn blandar det engelska ordet för livmoder, womb, med womyn. Womyn är en alternativ stavning av det engelska ordet för kvinnor, ”women” som används för att undvika att ordet ”men” är med. Begreppet womxn har ett x i sig vilket markerar ett breddande av kvinnobegreppet för att inkludera flera olika könsidentiteter, till exempel transkvinnor (Peters 2017).

I will share ways in which women can develop stronger relationships with their wombs and learn to hear the voice of their wombs so that they may always honor her (Spirit Weavers Gathering 2020b).

I detta citat görs livmodern till ett subjekt i sig som det går att ha en relation till och som ska ”hedras”. Många benämner livmodern på ett nästan magiskt sätt, vilket exemplifieras genom namnet på festivalen Sacred Womb. Det går att tänka sig att personer utan livmoder inte skulle känna sig bekväma eller inkluderade när ett sådant stort fokus läggs på detta organ. I följande citat från denna festival ser vi hur menstruation på liknande sätt ges mycket stor betydelse:

Women function differently to men. We have our cycles and we are directly connected to the vibrations of the Earth. [...] When we come to honour our cyclical nature and understand ourselves and each other on a deeper level as nature beings, we become more relaxed, vibrant, healthy and radiant [...] Are we aware that the elemental nature of our Earth Mother is the very nature we are born into as women? [...] it is time for us to fully embrace our nature as Earth Beings (Sacred Womb 2020b).

En betydande kopplingen mellan människan och naturen betonas i citatet av Sacred Womb, och den återkommer i flera av de andra evenemangen. Kvinnor presupponeras som sagt vara särskilt nära naturen. Menstruation nämns ofta som bevis i evenemangen på kvinnors ”cykliska natur” och deras speciella koppling till den cykliska jorden. Menstruation blir här basen för att etablera två sorters människor som är annorlunda från varandra. I citatet ser vi en subjektpositionering där det kvinnliga subjektet konstrueras i oppositionell relation till ett manligt subjekt. Då det enligt diskursen är kvinnor som ”fungerar annorlunda” från män, skapas dessutom betydelsen att män är normen.

Språket är alltså platsen där betydelse konstrueras och kunskap produceras. Konstruktionen av kvinnor görs ofta via metaforer som kopplar samman kvinnan och naturen: ”our Earth Mother” (Sacred Womb 2020b), ”our great planetary Mother” (Spirit Weavers Gathering 2020a), ”Grandmother Ocean”, (Spirit Weavers Gathering 2020c) och ”our big Mumma” (Woman Fest 2020a). Flera hemsidor talar om jorden som ”henne”: ”[...]we seek to understand that we in fact ARE her” (Spirit Weavers Gathering 2020a). ”We feel Her, even if we are not aware of it” (Sacred Womb 2020a). Uppfattningen om kvinnor och naturens sammankoppling beskrivs av

forskningen om kvinnocirklar. Dessa hålls ofta i samband med nymåne, och bekräftar därigenom en symbolisk koppling mellan månkalendern och kvinnokroppens cykler (Longman 2018:2).

Med diskursteoretisk utgångspunkt har kvinnor som subjekt inte någon statisk innebörd. Betydelsen blir till genom språkliga, diskursiva betydelseskapande processer. Särskilt livmodern görs i dessa diskurser till något heligt, istället för att ha samma status som exempelvis en lever. Genom att centrera olika ceremonier och praktiker kring livmoder, vagina, bröst och mens blir det de kvinnor som har dessa som kan känna sig inkluderade. När Activated Woman skriver "Discover the true source of your power: your yoni" (Activated Woman 2020a) konstrueras vaginan som absolut centralt för att vara kvinna, som den *sanna* källan för kvinnors kraft. Detta är en cis-normativ representation genom att det utesluter möjligheten att kvinnor utan vagina har denna kvinnliga kraft. Att dessa kroppsdelar är centrala för betydelsen av kvinnor som subjekt är alltså en effekt av diskursen. De handlingar och praktiker som möjliggörs är de som är i linje med den heterosexuella matrisens binära könsbild – kvinnor sägs i citatet på föregående sida bli mer avslappnade, strålande och så vidare om de väljer att "hedra sin cykliska natur" och "förstå sig som en naturvarelse".

En av anledningarna till att ny-spiritualitet är problematiskt för många feminister är idealiseringen av det "naturliga", någonting som feminismen ofta har sett som socialt konstruerat och som ofta fått negativa effekter för kvinnor i form av olika begränsningar motiverade med vad som är "naturligt" (Crowley 2011, s. 150). Mot bakgrunden att feminismen har kämpat för att bryta kvinna/natur och man/kultur-dikotomin kan dessa diskurser verka bakåtgående. När evenemangens praktiker och diskurser lyfter kvinnokroppens koppling till naturen framkommer ofta cis-kvinnor som hemsidornas kvinnliga subjekt. Men som vi såg i diskursteorin finns det alltid flera möjliga betydelser. En alternativ konstruktion av könsidentitet representeras i Spirit Weaver-samlingen, som är lite annorlunda än de andra på flera sätt. Med sina icke-binära köns kategorier är samlingen ett exempel på hur kvinnor som subjekt också kan konstrueras på ett icke-binärt och queert sätt. Detta evenemang visar på möjligheten för mer inkluderande diskurser än vad som ofta framkommer inom ny-spiritueella sammanhang. Jag återkommer senare till hur fokuset på kroppen i flertalet av evenemangen, utöver att ibland fungera transexkluderande, också kan vara "empowering" i sitt ny-spiritueella kontext.

2.1.2 Helig femininitet

I materialet presenteras femininitet ofta som en inre kärna, men utan att nödvändigtvis vara kopplad till kön och det kodas positivt i termer av en ”power”. Activated Woman skriver: ”You start feeling your feminine power” (Activated Woman 2020b). Kursen beskrivs som en resa där syftet är att ”dive deeper into your feminine core” (Activated Woman 2020a). Kvinnor presupponeras här ha en feminin kärna, som övningar som involverar vaginan kan hjälpa till att komma i kontakt med. Ett vittnesmål skriver:

It (the yoni egg) reconnected me to my deep feminine essence, the love in my heart
(Activated Woman 2020d).

I detta fall kopplas femininiteten, som en inre essens av kreativitet och kraft, till cisnormativa kvinnokroppar. Vaginan presupponeras i citatet vara en väg till den feminina essensen som här likställs med kärlek. Andra hemsidor konstruerar också femininitet som en inre helig essens, men utan att det antas behövas en vagina för att ha eller komma i kontakt med den:

Let the divine feminine burst out of us like a prayer (Woman Fest 2020b).

[...] will work together to create flower essence combinations that support the challenges womxn face while trying to embrace our Divine Feminine qualities in this tumultuous world (Spirit Weavers Gathering 2020d).

Här talas det om egenskaper som hänger ihop med det heliga feminina, vilka presupponeras vara önskvärda om än svåra att leva ut i samhället. Det feminina kopplas upprepade gånger i hemsidorna till positiva värden som livskraft, kreativitet, flöde och kärlek. Tidigare forskning har påpekat att dominanta strömningar av feminismen har velat avvisa femininitet på grund av att det setts som en grund för kvinnoförtryck (Longman 2018, s. 7–8), men att stereotypiskt ”feminina” attribut och värden i ny-spirituella miljöer tvärtom är eftersträvansvärda oavsett kön (Zemp & Liebe 2019, s. 250; Löwendahl 2002, s. 301). I Löwendahls intervjustudie (2002, s. 268) ansågs både män och kvinnor ha maskulinitet och femininitet i sig, fastän män skulle ha förtryckt sin femininitet mer. Även i Longmans studie av kvinnocirklar (2018, s. 9) fann forskaren att även kvinnor utan till exempel bröst och livmoder sågs som kapabla att ”connecta” med sin femininitet, och att femininitet i dessa miljöer snarare handlar om en symbolisk trop

om feminint förkroppsligande, än en essentialistisk könsskillnad lokaliserad i reproduktiva organ.

Denna syn på femininitet som en symbolisk energi eller kraft som alla människor oavsett könsidentitet eller kropp kan hitta i sig själv verkar alltså vara återkommande inom dessa ny-spirituella miljöer. Detta kan förstås i förhållande till subjektivering. I det system som den heterosexuella matrisen blottar, blir män som uppvisar beteenden som kodas som feminina ”fel” och ”onaturliga” därför att femininitet reserveras för kvinnor. När femininitet och maskulinitet förstås som någonting bundet till kategorierna kvinnor respektive män skapar detta kvinnliga och manliga subjekt som endast kan existera så länge de följer de feminina respektive maskulina beteenden som tillskrivs respektive subjekt. En förståelse av femininitet som någonting icke-könsbaserat, som den som framkommer i flera av evenemangen och i andra ny-spirituella miljöer, skulle kunna ge individer fler möjligheter att vara i världen som könade subjekt. Denna queera potential förminskas dock av att de binära könskategorier män och kvinnor upprätthålls i de flesta evenemangen, med undantag från Spirit Weaver-samlingen som uttryckligen tar avstånd från cisnorm. Dessutom är det just femininitet som är i fokus i dessa evenemang för kvinnor, vilket reproducerar den heterosexuella matrisen genom att kvinnor uppmanas utforska just femininitet.

2.1.3 Att läka

Ett narrativ som framkommer gång på gång i materialet är att dagens moderna västerländska samhälle inte är som det ska och att kvinnor (och alla andra) betingas att vara på sätt som inte är bra för dem. En presupposition som kan observeras är idén om att ha kommit bort från ens sanna jag och essens. Whole Woman presenterar detta narrativ som tydligast:

How often do we play small? Try to be someone we're not? Pretend to want a lot less than what truly sets our soul on fire? Say yes when we really mean no? Act ashamed of how much we yearn and how deeply we feel? Compromise for a lot less than we desire and deserve? Cling to relationships and careers and labels that don't actually honor our tremendous self worth? Give our power away by making someone or something outside of us responsible for our happiness, wholeness, and security? Struggle to see our own beauty, our own perfection, and pick ourselves apart instead of celebrating and enjoying ourselves as ENOUGH? (Whole Woman 2019a)

Narrativet om den trasiga, vilsna, olyckliga kvinnan är ibland mycket närvarande, och ibland bara underförstått när det talas om behovet att ”läka” (heal). Det skapas två subjektspositioneringar i relation till kvinna: den trasiga kvinna och den hela kvinnan. För att bli hel presupponeras det behövas läkande. Läkande kan ta många former – evenemangen nämner till exempel pärlarbete, ljudterapi, växtmedicin och cannabis som olika sätt att läka sig själv. Detta är i linje med den tidigare forskningen som lyfter att helande är en vanligt fokus i ritualer i ny-spiritualitet och ofta involverar en resa av självutforskande (Pike 2004, s. 91, 115). Att läka kan i sammanhanget innebära olika saker men syftar till exempel ibland till att våga acceptera hela sig själv:

This journey is not about perfection. It is about wholeness, in all of its wild messy facets, re-discovering the uniquely exquisite diamonds that have always been yours for the taking. The diamonds that lay hidden in your darkest spaces, revealing themselves when you choose to embrace all parts of you (Whole Woman 2019b)

Läkande i olika former presupponeras alltså kunna leda till att bli en ”hel kvinna”. Denna subjektsposition kopplas till predikativ som autentisk, fri, vild, oskyldig, lycklig och så vidare. Den hela, autentiska kvinnan tar ansvar för sig själv, har bra relationer med andra och stöttar sin omgivning. Att ta ansvar för sitt liv och vara autentisk presupponeras vara ett krävande arbete, men i slutändan det mest belönande:

Even if it's terrifying, even if it's uncomfortable, we invite you to be the best you, the empowered you, the vulnerable and free and wild and mysterious and brilliant and beautiful and creative and wise and bold and infinite and sexy and powerful and inspiring.....you.” (Woman Fest 2020c)

Are You Ready? It's time to radically elevate your sense of self worth, self love, self respect, self honor, and self security. This is your powerful opportunity to heal at the deepest level and open yourself up to... Attract and maintain the relationships you truly deserve. Trust your intuitive guidance and follow it. Live in an environment that actually nourishes your soul. Set healthy boundaries that respect your energy and innocence. Receive the prosperity that enables you to thrive. Show up and claim your most fulfilling life's purpose. Radiate and SHINE for the sake of our World (Whole Woman 2019c).

Dessa diskurser presupponerar att deltagaren kan skapa en stor förändring i sitt liv (med hjälp av evenemanget). Både att vara en människa och att vara kvinna antas vara en konstant pågående, förhandlande process. Sacred Womb beskriver sig som en chans att utforska "how to 'be' a woman in this world today" (Sacred Womb 2020a), vilket förutsätter att det inte är helt uppenbart vad det innebär att vara kvinna.

Det kvinnliga subjektet tillskrivs stort handlingsutrymme om hon bara kommer ihåg sitt värde och väljer att ta ansvar över sitt liv och läka. Detta läkande – att bli "hel" genom att älska och ta ansvar över sig själv – kan förstås med hjälp av teorierna om subjektivering hos Butler. Det finns alltså ett narrativ om att människan betingas av samhället att vara på ett "onaturligt" sätt genom att inte leva i kontakt med sitt inre. Dessa samhällskrafter som evenemangen anspelar på kan förstås som regleringsprinciper (Butler 1997, s. 84). Evenemangen vill erbjuda en fristad från den subjektiveringen som de anser vara roten till olyckan av att glömma bort sitt värde. De vill påminna om att vi inte behöver existera endast som de subjekt som det dominanta sekulära kapitalistiska samhällets subjektiveringsprocesser skapar. Men eftersom en utomstående makt enligt Butler är en förutsättning för subjektet, kan vi förstå det som att dessa ny-spiritueella diskurser skapar en alternativ subjektivering som bygger på andra normer och värderingar. Utifrån detta kan vi förstå när evenemangen skriver om att skapa en "ny värld" där inget levande kommer till någon skada:

[...] we'll keep going till we find the New World - One of inclusivity, community, regeneration and No Harm to our planet and all beings (Woman Fest 2020a).

2.1.4 "Sexual healing"

Ett sätt att läka som framkommer som särskilt kraftfullt är genom sexualiteten. Detta kan vi se speglas i till exempel Activated Woman och Whole Woman:

She helps people rediscover the innocence and sacredness of their sexuality, and start experiencing their open, unashamed eroticism as a portal to internal freedom. [...] Heal past trauma that is stored in your vagina and holding you back sexually and in your life. [...] Practice sexual healing on yourself. [...] this course is designed in a way that takes you gradually through your own sexual healing (Activated Woman 2020c)

Realize the greatest potential of your sexual relationships as gateways to your deepest healing and growth (Whole Woman 2019d).

Kön och sexualitet ses i new age och nypaganistiska miljöer som viktiga platser för helande och transformation, skriver Pike (2004, s. 115) - "like other kinds of healing, sexual healing for New Agers and Neopagans is necessary for sexual and spiritual growth. And like other aspects of the self, sexual experience and identity are seen as holding nearly unlimited potential" (2004, s. 137). Detta kan mitt material bekräfta. Då en av uppsatsens frågor är hur kvinnor som subjekt konstrueras är representationerna av sexualitet relevant på grund av att den heterosexuella matrisen illustrerar hur könade subjekt konstrueras utifrån heterosexuell orientering. Att ingen av dessa problematiserar sexuell orientering kan tyda på en implicit heteronorm i dessa evenemang (tendenser av cisnormativitet har redan konstaterats). Spirit Weaver-samlingen har som vi har sett en mer öppen syn på kön än de andra evenemangen. I följande citat ser vi att detta gäller även sexualitet. Citatet är från en workshop som heter "Queering Sex and Pleasure" som är öppen även för de som inte identifierar sig som queer:

It is time to re-assess our approach to sex and pleasure. By shifting our perceptions of what pleasure and sex "should" look like, we open a door of profound healing that humans and the Earth need. In this discussion-based class, we will open a forum for dismantling patriarchal sexual conditioning, by introducing alternative ways of experiencing sex and pleasure with ourselves and with our intimate partners. [...] we have been conditioned to live in a world where pleasure and freedom of sexual expression is not celebrated or nourished within us (Spirit Weavers Gathering 2020e).

Formuleringen "patriarchal sexual conditioning" kan anses referera till den heterosexuella matrisens tvingande heterosexualitet. Samlingen avviker alltså från matrisen i fråga om både kön och sexualitet och visar därigenom hur dessa två är tätt sammanbundna – problematiseringen av kön har även konsekvenser för synen på sexualitet och vice versa. Diskursen i citatet förutsätter inte två naturaliserade kön som begär varandra. Människor som existerar utanför modellen erkänns, och alla uppmuntras att tänka på hur sexualiteten har formats av samhället.

2.2 Hur möjliggör eller förhindrar evenemangens praktiker och diskurser ett personligt och kollektivt aktörskap?

2.2.1 ”Empowerment”

Alla evenemang innehåller moment som går ut på att på olika sätt utforska och förbättra jaget. Särskild Whole Woman och Activated Woman är båda inriktade på personlig transformation. Den förstnämnda handlar om att acceptera och älska hela jaget samt frigöra sig själv från begränsande tankemönster:

Whole Woman is for you.... if you want to feel truly empowered at a core level [...]
Your deepest desire is to truly come home to your essence, to know your greatness, to accept your purpose in life, and to live as fully, freely and open heartedly as you so deserve (Whole Woman 2019e).

Fokuset i Activated Woman är som vi såg i det förra avsnittet sexualitet, men den formulerar sitt mål i liknande termer: ”In this course you’ll be taken on a journey of holistic sexual empowerment” (Activated Woman 2020b). I denna onlinekurs används yoniägget som sägs leda till att bli mer ”orgasmisk” och ett bättre sexliv, vilket presenteras som ”empowering”. Utöver dessa sexfokuserade praktiker, innehåller Activated Woman även diverse alternativa hälsometoder som ”ovarian breathing”, bröstmassage, ökad kunskap om menscykeln och könsorgan. Det finns vittnesmål på hemsidan som berättar om att deras relation till deras kroppar har blivit bättre på grund av kursen – att de uppskattar sina kroppar mer och känner sig friskare. Kursens lärare säger sig ha läkt sin PCOS² med tekniker i kursen och utlovar att kursen hjälper diverse fysiska problem som menssmärtor och överspänd bäckenbotten. Även Spirit Weaver-samlingen innehåller workshops som syftar till att ge kvinnor större kunskap om sina egna kroppar. Samlingen har till exempel ett område där personer utbildade i ayurvedisk lymfmassage utför bröstundersökningar och utbildning:

[...] (we) will be teaching people with breasts how to explore, map and understand the terrain of their breast tissue [...] to anyone who is interested in opening a deeper

² ”Polycystisk ovarian syndrom” är ett tillstånd med äggblåsor på äggstockarna (Vårdguiden 2020).

conversation with their breast health. This can be a deeply profound, and often emotional experience as we re-awaken this deeply intuitive aspect of our bodies, and learn maybe for the first time, how to truly listen to what our breast tissue is telling us about our health. (Spirit Weavers Gathering 2020f)

Brösten ses här som en sovande och försummad del av kroppen, som i likhet med ”yoni” hos Activated Woman väntar på att väckas till liv och aktiveras. Kroppen ses återkommande som en portal till personlig hälsa och lycka. Precis som när ett tidigare citat uppmanade till att lyssna på livmodern, uppmuntras det i detta citat till att lyssna på vad bröstvävnaden har att säga en. Kroppen konstrueras alltså som en viktig källa till visdom, som människor kan vinna mycket av att lära sig att lyssna till. Oavsett om man väljer att tro på detta, så kan det anses empowering och frigörande att lära sig om sin kropp i ett samhälle där mannen länge har varit normen i sjukvården.

Activated Woman och Whole Woman utlovar stor personlig förändring i deltagarnas liv genom till exempel att lära sig att acceptera och älska sig själv samt lära sig att förstå och lyssna på kroppen. Det presupponeras att deltagarna kan ändra hela sitt liv genom dessa ansträngningar inriktade på jaget. Crowley beskriver den politiska kritiken som sedan 60-talet riktats mot ny-spirituell kultur som anklagar den för att ignorera strukturell makt och för att centrera förändring i medvetandet istället för att jobba för strukturell förändring (2018, s. 30). Till skillnad från synen på dessa praktiker som något individualistiskt eller till och med narcissistiskt (Crowley 2018, s. 36), ger det postsekulära perspektivet en annan förståelse. I ljuset av den postsekulära feminismen kan evenemangen som uppmanar kvinnor att jobba med sig själva förstås som platser för aktörskap, som har feministisk potential. Kvinnor länkas till predikativ som konstruerar dem som kapabla att ta kontrollen över sitt liv och linjera sig med sin makt som individer. Evenemangen uppmanar kvinnor att ta vara på de möjligheter de har att förbättra sin situation genom till exempel att se på sig själv och sin kropp på ett mer kärleksfullt sätt och tillägna sig viktig kunskap som sin kropp.

Dessa praktiker kan också förstås som del av subjektets tillblivelse. Evenemangen med sina spirituella övertygelser och praktiker kan tänkas utgöra en plats för ”self-styling” (Braidotti 2008, s. 16) – en process av att skapa sig själva som subjekt. Presuppositionen som framkommit i materialet att samhället gör det svårt att leva autentiskt kan ses som ett utpekande av den makt och de regleringsprinciper som på en övergripande samhällsnivå bidrar till att forma subjekten.

Evenemangen kan alltså sägas kritisera subjektiveringen i mainstream-samhället. De ger deltagarna verktyg att utöva ett större aktörskap i subjektets tillblivande genom att upprätta alternativa ramar för det som betonar människans inneboende värde. ”Remember” återkommer ständigt i materialet – deltagare uppmuntras till att komma ihåg en inre essens som ”glömts bort” i det sekulära kapitalistiska samhället vars normer och värderingar kan tyckas fokusera på människors prestation och status. Detta ser vi i de följande citaten:

[...] reclaim your true Power by loving yourself like you have never been loved before (Whole Woman 2019b).

Discover and connect with your own sacredness (Activated Woman 2020a).

[...] a strong platform for all women to gather in sacredness and remembrance. A space to remember who we are, where we came from and where we are going (Sacred Womb 2020c).

Den potentiella deltagaren blir i dessa evenemang påmind om sitt inneboende värde som ”sacred” för att sedan kunna ta kontrollen över riktningen med sitt liv, vilket endast kan göras med vetskapen om det sanna jaget. Utifrån postsekularismen kan evenemangen inriktade på självförbättring förstås som platser för ett slags spirituellt aktörskap som går ut på att leva och agera utifrån en förståelse om sig själv som ovärderlig spirituell varelse. Denna personliga transformationen utifrån en spirituell förståelse av det egna jaget kan ses som del av en alternativ subjektiveringsprocess som kan leda till nya sätt att ta plats i världen.

2.2.2 Systemskap och samhällstransformation

Spirit Weavers-samlingen, Woman Fest och Sacred Womb talar alla till olika grader om att skapa en förändring på samhällsnivå. Det finns en presupposition att relationen mellan människa och jord, mellan människor och slutgiltigt med det egna jaget inte är som den ska. I förra avsnittet såg vi ett narrativ om att människor har ”glömt” sitt sanna jag. Här tillkommer narrativet att människor på en samhällsnivå även har ”glömt” sin nära koppling till jorden, något som konstrueras som ett stort problem. I den samhällstransformation som konstrueras som akut och efterlängtd framkommer ”systemskapet” som ett centralt tema. I materialet finns ett narrativ

om att kvinnor alltid har samlats för att stötta varandra och att systraskapet nu växer sig starkare igen för att stötta varandra och naturen. Följande citat illustrerar detta:

Women are rising all over the world to reclaim their power and to restore the connection all human beings used to have to the planet as a living being (Sacred Womb 2020d).

Wild ones who hear the primordial call of the Earth Mother, as kin, we come to this gathering with hearts intertwined in the service of continued Life (Spirit Weavers Gathering 2020g).

The sisterhood is gathering... We gather for each other, for humanity and for ourselves. We gather to envision a better world [...] we are now seeing women gather together and claim their power both individually and collectively. The Feminine Energy is rising [...] We are standing in our true power, reclaiming our voices and most importantly, we are gathering in love, because in the end that is all that there can be to co-create the new ways (Woman Fest 2020a).

Uppfattningen att kvinnor förenade i systerskap håller på att ”resa sig”, speglas i den tidigare forskningen som identifierat en övertygelse bland spirituella separatistiska grupper att världen håller på att ändras till att bli mer ”feminin” efter en patriarkal period (Longman 2018, s. 13). Systerskapets centrala roll i materialet är i linje med Longmans konstaterande (2018, s. 3) att konceptet systerskap ser en renässans i vad hon kallar ”women’s wellbeing culture”.

Beskrivningen av kvinnor som ”systrar” kan tolkas som en metafor, en språklig mekanism, som här skapar en känsla av närhet genom att anspela på familjeband. Det konstrueras även ett familjeband till Jorden genom olika metaforer. Jorden blir i denna kontext till ”moder”, och därigenom ett subjekt, som dessutom behöver räddas. Den ontologiska förståelsen om människan som tätt sammankopplad med naturen som framkommer i evenemangen är i linje med ekofeminismens världssyn där naturen är en levande förutsättning för allt liv. Denna syn framkommer i följande citat:

We recognize our symbiotic relationship to the earth, and that it is to our direct benefit that we take good care of her [...] We are not separate from her, and small actions on our part have a great impact on her (Spirit Weavers Gathering 2020a).

Mänskligheten konstrueras som del av naturen, och kvinnor som subjekt positioneras som vi har sett av vissa evenemang som närmare ”Moder Jord” genom likhet (till exempel på grund av sin ”cykliska natur”). Detta legitimerar presuppositionen att kvinnor är särskilt viktiga för en förändring i relationen till jorden, vilket visas i detta citat av en organisatör:

Now, more than ever, we need women in their full power, to take leadership into a new world, one in right relationship to each other and our big Mumma (Woman Fest 2020a).

Antagandet att just kvinnor kan leda förändringen till en bättre relationen till jorden framkallar samma feministiska kritik som av ekofeminism (Moore 2011, s. 283), nämligen att det anspelar på essentialistiska antaganden om moderskapsegenskaper. Med tanke på att diskursers representationer möjliggör och legitimerar vissa handlingar (Dunn & Neumann 2016, s. 13), kan det till exempel tänkas att en effekt av dessa representationer är att kvinnor tillskrivs ansvaret att ”ta hand” om jorden och andra. I detta citat från Sacred Womb framgår det stora ansvar som läggs på kvinnor att stötta andra och lösa världens problem:

We discover how to create our lives without exhausting our resources. In this way we will be able to support our brothers, lovers, children and families, friends and communities, and become a true contribution. We become a part of the solution in this world (Sacred Womb 2020a).

Människor presupponeras alltså av flera evenemang ha tappat den ”naturliga” kopplingen till jorden. Ett sätt att återupprätta mänsklighetens ”rätta” relation till naturen framställs vara genom att tillägna sig kunskaper om den. Ett av evenemangen, Spirit Weavers-samlingen, bygger nämligen på att dela och lära sig olika grundläggande förmågor för att överleva i naturen som har glömts bort. I workshops kan deltagarna lära sig bland annat diverse hantverk. Även Woman Fest har en betoning på ”rekindling ancient hand crafts”. Detta fokus på att lära sig olika hantverk och överlevnads-”skills” som dessa två festivaler är i linje med den ekofeministiska visionen om att leva i större symbios med naturen (Shiva 2016, s. 42).

Fermenting foods, weaving, dying fabrics, creating ceremony, sharing meals at night and dreams in the morning, drinking tea, and making plant medicines- singing songs, together as a community- these were the common knowledge ways and part of the simple pleasures of a life lived in balance and harmony with nature [...] This is our

giveaway to the ancestors and to the next 7 generations” [...] Each class that happens at Spirit Weavers is a gift to ourselves, representing the bigger offering - a gift to our community. For many years to come, we will explore the ways we can live in harmony with the natural world for the greater good of people and the plants and animals we depend on (Spirit Weavers Gathering 2020a).

I citatet betonas ambitionen att skapa bättre förutsättningar för mänskligheten på lång sikt (7 generationer). Utifrån postsekulär teori går det att se ansträngningarna för mänskligheten och för framtida generationer hos Woman Fest och Spirit Weavers-samlingen som uttryck för produktivt kollektivt aktörskap. Att lära sig överlevnads-”skills” kan ses som en form av de mikro-politiska praktiker som Braidotti skriver om (2008, s. 16). Det handlar just om att hitta nya kreativa alternativ för en hållbar framtid, vilket är det som utmärker postsekulär subjektivitet (Braidotti 2008, s. 19). Grundat på en spirituell förståelse om allt livs sammankoppling är evenemangen platser för att tillsammans utforska och skapa nya sätt att leva på jorden. Woman Fest och Spirit Weavers-samlingen skriver in sig själv som del i en samhällstransformation genom att samla kvinnor för att lära sig av varandra och hitta nya vägar för en bättre framtid tillsammans.

Materialet bekräftar det som Pike skriver om personer i nypaganistiska och new-age-miljöer: ”In their desire to shape the future through healing the body, instituting balanced gender roles, creating or rediscovering rituals and sacred spaces, transforming consciousness, and caring for the environment, New Agers and Neopagans get involved in social and environmental activism as well as inner work” (2004, s. 145). När det kommer till Spirit Weaver-samlingen framkommer det att samlingen även har varit startpunkt för andra mer explicit politiska engagemang. En av arrangörerna till Woman Fest, som den radikalare av evenemangen, har också varit arrangör i Extinction Rebellion³. Kritiken mot ny-spiritueella miljöer om att en ”inre revolution” inte leder till någon offentlig politik (Crowley 2011, s. 37) visar sig i dessa specifika ny-spiritueella evenemang inte ha någon grund. Den starka individualismen där individen anses vara ytterst ansvarig för sin lycka är i många fall kopplad till en lika stark kollektivism och politiskt engagemang. Dessa evenemangs praktiker och diskurser möjliggör alltså, utöver ett personligt aktörskap, även ett kollektivt sådant.

³ Extinction Rebellion är en internationell klimatrörelse som använder sig av civil olydnad för att dra uppmärksamhet till och stoppa massutrotning samt minska risken för social kollaps (Extinction Rebellion 2020).

3. Avslutande diskussion

Den första frågan har handlat om hur fem ny-spirituella evenemang, som del av en större ny-spirituell miljö, konstruerar kvinnor som subjekt. Analysen har funnit att kvinnor som subjekt i dessa evenemang ofta konstrueras som en pågående och förhandlande process, snarare än ett statiskt tillstånd. Flera av evenemangen konstruerar genom betydelseskapande diskursiva processer kring mens, livmoder, vagina och bröst ett kvinnligt subjekt som har dessa kroppsdelar och kroppsfunktioner. Kvinnor och femininitet kopplas också till stereotypiska egenskaper och värden som påminner om särartsfeminism. Den essentialiserande dikotomin kvinna-natur och man-kultur reproduceras i flera av evenemangen. De uttrycker ofta en önskan om att ”gå tillbaka” till kroppen. Som del av den ”spirituella revolutionen” är det egna jaget den högsta auktoriteten och källan till visdom. Kroppen konstrueras här som en portal till det heliga inre och olika kroppsliga praktiker blir därför otroligt viktiga och potentiellt frigörande. Det finns en risk med dessa diskurser när de i sin idealisering av kvinnokroppens koppling till naturen och en stereotypisk femininitet exkluderar människor som inte befinner sig inom hetero- och cisnormativa ramar för kön, könsuttryck och sexualitet.

En av uppsatsens utgångspunkter har varit att det inte finns en sann betydelse av ’kvinnor’ och att alternativa betydelser alltid är möjliga. En alternativ representation av kön finns i ett av evenemangen som tar avstånd från cisnormativitet och har en icke-essentialiserande könssyn som inkluderar multipla köns kategorier. Detta evenemang visar att även om ny-spirituella diskurser i många fall drar mot könsessentialism, precis som tidigare forskning påpekar, behöver inte ny-spiritualitet och könsessentialism nödvändigtvis hänga ihop. Tvärtom har analysen funnit en queer potential i det spirituella antagandet om femininitet som en symbolisk energi som alla oavsett könsidentitet har och kan hämta kraft ifrån.

Den andra frågeställningen som har guidat analysen har varit hur evenemangens praktiker och diskurser möjliggör eller förhindrar personligt och kollektivt aktörskap. Evenemangen handlar ultimatum om att stärka och ta hand om sig själv genom att praktisera kärlek och acceptans mot sig själv. Baserat på min analys ser jag utifrån postsekulär teori dessa evenemang som platser för spirituellt aktörskap och subjektivitet. Tillsammans med postsekulär teori och tidigare forskning föreslår jag att ny-spiritualitet kan möjliggöra ett ”annorlunda” aktörskap än det hos

det sekulära kvinnliga subjektet. Praktiker centrerade kring att lyssna på och ta hand om kroppen möjliggör ett personligt aktörskap genom att vara vägar till att ”hitta tillbaka till sig själv” och ”ta tillbaka sin makt”. Evenemangen erbjuder också en möjlighet för subjektet att gå utanför mainstream-samhällets normer och värderingar, som i sammanhanget upplevs som skadliga. Inom ramen för evenemangen finns utrymme att ”återskapa” sig själv utifrån kärlek, acceptans, autenticitet, sårbarhet - positiva värden som annars kan vara svåra att anamma. Genom att påminna om människans värde som spirituellt varelse kan evenemangen fungera frigörande och skapa personligt aktörskap.

Analysen visar dessutom att ett personligt självutforskande inte behöver utesluta eller ens vara fränkopplat från politik. Medan en del av evenemangen främst innehåller praktiker kring att stärka och läka jaget, främjar flertalet även ett kollektivt aktörskap genom att vara samlingsplatser för att skapa en bättre och mer hållbar värld. Evenemangen innehåller alla idén om att personligt ansvarstagande och ”empowerment” är grunden för att bygga hållbara relationer mellan människor och med jorden. Konstruktionen av kvinnor som bärande av inneboende makt och obegränsad potential att transformera både sina egna liv och samhället på en större nivå, i systerskap med andra kvinnor, möjliggör aktörskap på flera nivåer. I linje med tidigare forskning har denna studie kommit fram till att ny-spiritueella praktiker och evenemang kan erbjuda rum som många saknar i det sekulära samhället och dessutom ha feministisk potential i form av både personlig och kollektiv ”empowerment”, det senare uttryckt i konceptet systerskap. Vidare forskning behövs för att ytterligare utforska effekterna av könade dimensioner av ny-spiritualitet, och vilken funktion specifika former av ny-spiritualitet kan spela för personligt och kollektivt aktörskap.

† † †

Referenslista

Empiriskt material

Activated Woman (2020a). What you will get out of this journey.

<https://temple.sofiasundari.com/p/activated-woman/> [senast hämtad 2020-05-20]

Activated Woman (2020b). With practices of the Activated Woman Online Course you sensitize your body. You activate and empower your Yoni.

<https://temple.sofiasundari.com/p/activated-woman/> [senast hämtad 2020-05-20]

Activated Woman (2020c). Activated Woman.

<https://temple.sofiasundari.com/p/activatedwoman/> [senast hämtad 2020-05-20]

Sacred Womb (2020a). Is this festival for me?

https://www.angsbaka.com/event/sacredwomb-womens-festival_2020/ [senast hämtad 2020-05-20]

Sacred Womb (2020b). Elemental woman. https://www.angsbaka.com/event/sacred-wombwomens-festival_2020/ [senast hämtad 2020-05-20]

Sacred Womb (2020c). Welcome to sacred womb festival.

https://www.angsbaka.com/event/sacred-womb-womens-festival_2020/ [senast hämtad 2020-05-20].

Sacred Womb (2020d). Sacred Womb - Women's Festival.

https://www.angsbaka.com/event/sacred-womb-womens-festival_2020/ [senast hämtad 2020-05-20]

Spirit Weavers Gathering (2020a). About the Gathering.

<https://spiritweaversgathering.com/about-the-gathering/> [senast hämtad 2020-05-04]

Spirit Weavers Gathering (2020b). Crystals and Wombs.

<https://spiritweaversgathering.com/crystalsandwombs/> [senast hämtad 2020-05-04]

Spirit Weavers Gathering (2020c). Healing the Matriarchal Line.

<https://spiritweaversgathering.com/healing-the-matriarchal-line/> [senast hämtad 2020-05-04].

Spirit Weavers Gathering (2020d). Flower essence for divine feminine flow.

<https://spiritweaversgathering.com/flower-essences-for-divine-feminine-flow/> [senast hämtad 2020-05-04]

Spirit Weavers Gathering (2020e). Queering sex and pleasure.

<https://spiritweaversgathering.com/queering-sex-and-pleasure/> [senast hämtad 2020-05-04]

Spirit Weavers Gathering (2020f). Areola Area.

<https://spiritweaversgathering.com/areola-area/> [senast hämtad 2020-05-04]

Spirit Weavers Gathering (2020g). Giving Back.

<https://spiritweaversgathering.com/giving-back/> [senast hämtad 2020-05-04]

Whole Woman (2019a). And Yet...<https://www.camillewillemain.com/whole-woman> [senast hämtad 2020-05-25]

Whole Woman (2019b). Your Invitation. <https://www.camillewillemain.com/whole-woman> [senast hämtad 2020-05-25]

Whole Woman (2019c). Are you ready?
<https://www.camillewillemain.com/whole-woman> [senast hämtad 2020-05-25]

Whole Woman (2019d). Week Seven: The Priestess.
<https://www.camillewillemain.com/whole-woman> [senast hämtad 2020-05-25]

Whole Woman (2019e). Whole Woman is for you if...
<https://www.camillewillemain.com/whole-woman> [senast hämtad 2020-05-25]

Woman Fest (2020a). The sisterhood is gathering. <https://www.womanfest.co.uk/> [senast hämtad 2020-05-25]

Woman Fest (2020b). The inevitable repercussions of media.
<https://www.womanfest.co.uk/blog> [senast hämtad 2020-05-25]

Woman Fest (2020c). About. <https://www.womanfest.co.uk/about1.html> [senast hämtad 2020-05-25]

Litteratur

Bracke, Sarah (2008). Conjugating the Modern/Religious, Conceptualizing Female Religious Agency: Contours of a "Post-secular" Conjunction. *Theory, Culture & Society*, 25(6), ss. 51-67. Doi:10.1177/0263276408095544

Braidotti, Rosi (2008). In Spite of the Times: the Postsecular Turn in Feminism. *Theory, Culture & Society*, 25(6), ss. 1-24. Doi:10.1177/0263276408095542

Butler, Judith (2007 [1989]) *Genustrubbel: Feminism och identitetens subversion*. Göteborg: Daidalos.

Butler, Judith (1997). *The psychic life of power: Theories in Subjection*. Stanford: Stanford University Press.

Börjesson, Mats & Eva Palmblad (2007). *Diskursanalys i praktiken*. Helsingborg: Liber.

Connell, Raewyn (2009 [2003]). *Om genus. 2:a upplagan*, Cambridge: Daidalos.

Dunn, Kevin C. & Iver B. Neumann (2016). *Undertaking Discourse Analysis for Social Research*. Ann Arbor: University of Michigan Press.

Extinction Rebellion (2020) About us. <https://rebellion.earth/the-truth/about-us/> [hämtad

2020-05-20]

Fedele, Anna & Kim E. Knibbe (2013). *Gender and Power in Contemporary Spirituality*. New York: Routledge.

Frisk, Liselotte (2012). The practice of mindfulness: From Buddhism to secular mainstream in a post-secular society. *Scripta Instituti Donneriani Aboensis*, (24), ss. 48–61. Doi:10.30674/scripta.67408

Frisk, Liselotte & Peter Åkerbäck (2013). *Den mediterande dalahästen*. Stockholm: Dialogos.

Gunnarsson, Lena (2011). A defence of the category 'women'. *Feminist Theory*, 12(1), ss. 23-37. Doi: 10.1177/1464700110390604

Hammer, Olav (2004 [1997]). *På spaning efter helheten: new age: en ny folktro? Deja vu*.

Heelas, Paul (1996) *The new age movement*. Oxford: Blackwell Publishers

Heelas, Paul (2002) *The spiritual revolution: from "religion" to "spirituality"*, i: Linda Woodhead et al (red.) *Religions in the Modern World: Traditions and Transformations*, ss. 357-377. London: Routledge.

hooks, bell (2000). *Feminism is for everybody*. Routledge

Houtman, Dick & Stef Aupers (2007). The Spiritual Turn and the Decline of Tradition: The Spread of Post-Christian Spirituality in 14 Western Countries, 1981-2000. *Society for the Scientific Study of Religion*, 46(3), ss. 305-329. URL:<https://www.jstor.org/stable/4621982>

Longman, Chia (2018). Women's Circles and the Rise of the New Feminine: Reclaiming Sisterhood, Spirituality, and Wellbeing. *Religions*, 9(9). Doi:10.3390/rel9010009

Love Stone (2020) What are yoni eggs? <https://yoniegg.com/what-are-yoni-eggs/> [hämtad 2020-05-20]

Löwendahl, Lena (2002). *Med kroppen som instrument: en studie av hälsa, kroppslighet och genus i new age*. Lund studies in history of religions. Diss. Lund: Lunds Universitet.

Merriam-Webster (2020). Agency. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/agency> [hämtad 2020-05-20]

Moore, Niamh (2008). Eco/Feminism, Non-Violence and the Future of Feminism. *International Feminist Journal of Politics*, 10(3), ss. 282–298. Doi:10.1080/14616740802185486

Nord, Iwo, Signe Bremer & Erika Alm (2016). Redaktionsord: Cisnormativitet och feminism. *Tidskrift för genusvetenskap*, 37(4), ss. 3–13.

Peters, Mark (2017). Womyn, wimmin, and other folx. *The Boston Globe*, 9 maj. <https://www3.bostonglobe.com/ideas/2017/05/09/womyn-wimmin-and-otherfolx/>

vjhPn82ITGgCCbE12iNn1N/story.html?arc404=true

Pike, Sarah M. (2004). *New Age and Neopagan Religions in America*. New York: Columbia University Press.

Robertson, Alexa (2005). Narrativanalys, i: Göran Bergström och Kristina Boréus (red.) *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur.

Rydström, Jens & David Tjeder (2009). *En svensk genushistoria*. Lund: Studentlitteratur.

Scott, Joan (2010). Gender: Still a Useful Category of Analysis? *Diogenes*, (225), ss. 7–14. Doi: 10.1177/0392192110369316

Shiva, Vandana (2016 [1999]). *Staying Alive: Women, Ecology and Development*. Berkley: Nordic Atlantic Books.

Utriainen, Terhi (2011). The post-secular position and enchanted bodies. *Scripta Instituti Donneriani Aboensis*, (23), ss. 417–432.

Vasilaki, Rosa (2016). The Politics of Postsecular Feminism. *Theory, Culture & Society*, 33(2), ss. 103–123. Doi: 10.1177/0263276415590235

Vetenskapsrådet (2017). *God forskningsred. Stockholm: Vetenskapsrådet*.

Vårdguiden (2020). Polycystisk ovarian syndrom. <https://www.1177.se/Skane/sjukdomar--besvar/konsorgan/livmoder-och-aggstockar/polycystiskt-ovariansyndrom--pcos/> [Senast hämtad 2020-05-20]

Walker, Alice (2006). *We are the ones we have been waiting for: Inner Light in a Times of Darkness: Meditations*. New York: New Press.

Zemp, Annika & Ulf Liebe (2019). Exploring the relationship between holistic spirituality and gender essentialism among Swiss university students. *Social compass*, 66(2), ss. 283–255. Doi: 10.1177/0037768619833314